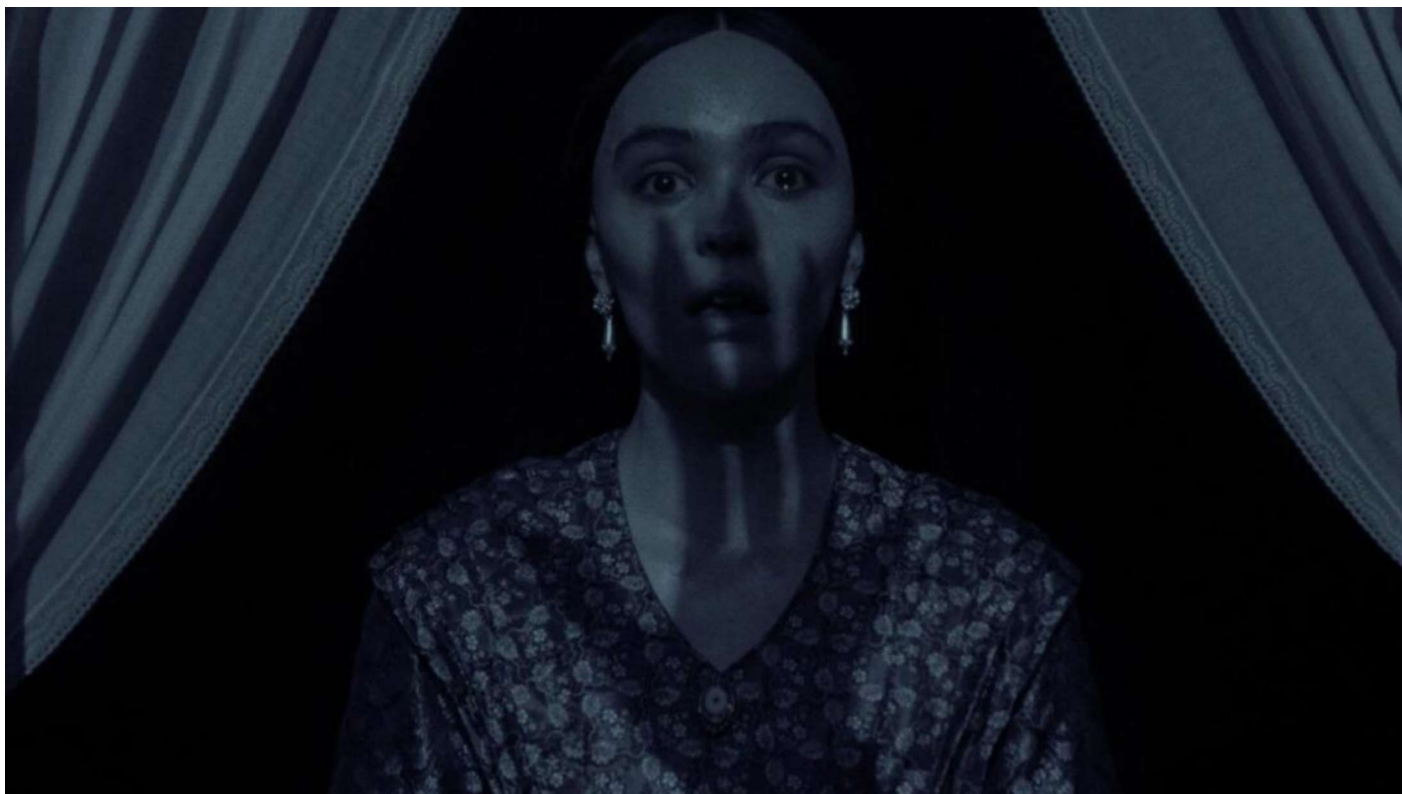

NOSFERATU

AF JACOB KROGSØE · 13. JANUAR 2025 · 6 MINUTTERS LÆSETID

Endnu engang møder vi den klassiske og nederdrægtige vampyr. Men hvad kan en version fra 2024 tilføje filmhistorien?

Er det nok “bare” at lave en stiløvelse? Hvor meget forpligter talent? Når man bedømmer en film, kan man så tillade sig at omtale, hvad man SELV ønsker, filmen skulle være, eller skal man kun forholde sig til selve værket?

Og videre til hvor meget man bør forholde sig til filmhistorien og litteraturhistorien, når man omtaler en film?

Disse refleksioner er vigtige, når man skal anmelde eller analysere en film eller andre typer af værker for den sags skyld.

For nogle anmeldere er det nok “bare” at omtale værket løsrevet fra en historisk kontekst, og det er jo som sådan ikke forkert.

For et værk skal jo stå på egne ben og kunne bedømmes, uden at fortidens skygger kaster sig over værket. Den slags anmeldelser kan dog, for mig, være ganske ligegyldige at læse (medmindre de er fantastisk skrevet, så selve anmeldelsen bliver et skønt værk i sig selv), for værker er altid en del af en større historie.

STOKER OG MURNAU

Disse refleksioner trådte frem som en vampyr om natten, da jeg gjorde mig tanker om Robert Eggers’ genfilmatisering af F.W. Murnaus klassiker Nosferatu – Eine Symphonie des Grauens fra 1922.

For Eggers skriver sig, på flere fronter, ind i filmhistorien OG han tager et favntag med en af sine personlige favoritter. Men før jeg ser mere på Eggers version, tager vi lige tilbage til slutningen af 1800-tallet.

I 1897 udkom romanen Dracula, skrevet af Bram Stoker, og det er den roman, som har været inspiration til Murnaus film.

Filmen er da også den første, uofficielle filmatisering af Stokers roman. Men det viste sig, at romanen var mere end bare inspiration, da store dele af romanens historie er direkte kopieret, dog med navne og steder ændret. Manuskriptet til Murnaus film blev skrevet af Henrik Galeen.

Det tog da heller ikke Bram Stokers enke Florence lang tid at regne dette ud, og sammen med British Society of Authors sagsøgte de det tyske produktionsselskab Prana-Film film langt ind i Helvede, hvilket i første omgang resulterede i, at Nosferatu, eine Symphonie des Grauens blev selskabets første og sidste film.

Endvidere stadfæstede retten, at alle kopier af filmen skulle destrueres, men heldigvis overlevede mange kopier, og filmen spredte sig langsomt verden over. F.eks. fik filmen først premiere i USA i 1929.

ORLOK OG DE ANDRE RØDDER

Men nu skal vi lige se på filmens handling.

Filmen tager sin begyndelse i Wismar, Tyskland. Her møder vi den unge Thomas Hutter, der arbejder for en ejendomsmægler ved navn Knock.

Thomas har en kone ved navn Ellen Hutter, og da Thomas sendes til Østeuropa for at møde en herre ved navn Grev Orlok, bliver Ellen hjemme i Tyskland. Grev Orlok har vist stor interesse for en bygning i Wismar, og Thomas skal afslutte handlen.

På sin rejse mod Grev Orloks slot konfronteres Thomas med myten om vampyrerne. Først gennem de overtroiske lokale på en kro, han overnatter i, og ikke mindst i hans møde med Greven. Da Thomas ankommer til grevens slot, venter der ham en stor overraskelse. Grev Orlok er nemlig ikke en almindelig mand, men derimod en vampyr.

Først leger greven lidt med den forskræmte Thomas, hvorefter Orlok spærrer ham inde og rejser af sted. Orlok vil nemlig til Wismar, hvor han kan sprede skræk og rædsel og i tilgift sætte tænderne i Ellen, som han har set et portræt af.

Hjemme i Wismar begynder Ellen at blive bekymret, og den gode Knock bliver sindssyg. Det lykkes Thomas at undslippe, men i mellemtiden er greven sejlet af sted. De stakkels sømænd bliver langsomt dræbt, og da skibet ankommer til Wismar, finder de lokale kun en masse kister. Så begynder en mærkværdig pest at sprede sig i Wismars gader, og Ellen bliver draget af den mystiske vampyr.

METATEKST OG BEGREBER

Og så må jeg lige stoppe op. For den gengivelse af plottet, som I lige har læst, stammer faktisk (stort set) fra gengivelsen af plottet i min anmeldelse af Murnaus version, som jeg tidligere har skrevet om her på **Planet Pulp**.

Det er ikke fordi, jeg er doven, men blot for at vise, hvor trofast Eggers har grebet sin genindspilning an. For det er genindspilning af Murnaus film og IKKE en nyfilmatisering af Stokers roman. Og der er forskelle på genindspilningerne og nyfilmatiseringer, selvom begreberne ofte bruges i øst og vest.

For Eggers' tilgang, det værk, Eggers har fokus på, er Murnaus visuelle gengivelse af Stokers ord og ikke et nyt take på Stokers ord.

Det ekstra lag i denne sammenhæng træder frem, når man ser på Werner Herzogs skønne nyfilmatisering af Murnaus film, som fik premiere i 1979 under titlen **Nosferatu: Phantom der Nacht**.

På én og samme tid er filmen meget trofast mod sin forgænger og helt sin egen. Det skyldes den meget underlig stemning, som Herzog har trukket ned over filmen. Flere ting giver ikke helt mening, som da greven sidder ved middagsbordet, og hvor man ser ham i to forskellige indstillinger: den ene er meget belyst, og den anden henlægger ham i mørke.

Det er et underfundigt univers, vi bliver introduceret for, og det går meget fint hånd i hånd med historien om, at vampyrens verden ikke er som vores.

Så i modsætning til Eggers', er Herzogs version mere end en stiløvelse.

Og man kunne fortsætte den filmhistoriske rejse ved at kigge på den herlige metafilm **Shadow of the Vampire** fra 2000, som handler om tilblivelsen af Murnaus film, men nu er det tid til at kigge på den moderne stiløvelse.

EN ÆGTE STILØVELSE

Jeg har i denne anmeldelse kun berørt visse dele af de filmhistoriske aspekter, da det netop er en anmeldelse og IKKE en længere artikel om Eggers, der kigger dybt i den tyske ekspressionistiske brønd, mens han hyler mod den gotiske måne.

Hvor Eggers har lavet en stiløvelse, har jeg i min tekst både forholdt mig til de film, som Eggers var inspireret af, OG jeg har forholdt mig til de ting, jeg selv har skrevet tidligere om netop de film.

På den måde viser denne tekst, denne anmeldelse, netop også, at de tekster, vi selv skriver, bliver en del af historien. Ikke fordi jeg vil fremhæve det, jeg skriver, som noget ekstraordinært, men for at vise, at vi står på skuldrene af andre, og at tekster og værker bør ses i en større kontekst.

Eggers' værk er primært en stiløvelse. Men en meget smuk en af slagsen. Farverne er drænet ud som en vampyr, der tager en slurk blod fra sit offer, og selve tidsbilledet, en skøn vekselvirkning mellem realisme og gotisk fordrejning, mellem følelsen af at vandre rundt i et frilandsmuseum og at danse rundt i en fordrejet drøm.

Filmen bliver aldrig rigtigt uhyggelig eller rørende, dertil er stiløvelsen, og hyldesten til fortiden, for mærkbar, hvilket nok også har været intentionen?

Selvfølgelig har Eggers tilføjet personlige elementer, men filmen bevæger sig aldrig væk fra Murnaus skygge. Og så er jeg fremme ved noget af det, jeg omtalte i indledningen: Kan jeg tillade mig at være kritisk i forhold til at Eggers "bare" har brugt evnerne til at lave en stiløvelse?

På den ene side kan jeg ikke kritisere det valg. Eggers har tydeligvis haft en fest med at lave filmen, OG han er filmskaber, der bestemmer, hvor skabet skal stå.

Men på den anden side, når jeg ved, hvad Eggers kan levere, så ærgrer det mig en smule, at det "bare" er en genindspilning, at det bare er en stiløvelse. Der er mere tyngde i

Eggers' tre første film, The VVitch (2015), The Lighthouse (2019) og The Northman (2022).

På den positive side, i forhold til at det er en genindspilning, viser filmen, at Eggers har en stor filmhistoriske forståelse, og at han har en stor visuel begavelse: Jeg forstår godt, hvorfor han er så pjattet med den tyske ekspressionisme.

Der er meget at nyde i Eggers' version. Specielt i forhold til det visuelle, og i denne sammenhæng skal Eggers' faste fotograf Jarin Blaschke have en ekstra tak. Kameraarbejdet er udført til perfektion.

Men jeg vil også fremhæve Lily-Rose Depp som Ellen. Hun giver handlingen noget menneskeligt, mens resten af skuespillerne fremstår som karikaturer, om end det er velspillede karikaturer.

KOLD OG SMUK

En helt konkret anke i forhold til filmen er, at den faktisk også er for lang. Det træder jo endnu tydeligere frem, når originalen fra 1922 har en spilletid på 90 minutter og Herzogs version en spilletid på 102 minutter.

Eggers lander den på hele 132 minutter, og det kan den spinkle fortælling ikke bære, uanset om den er en stiløvelse eller ej, uanset hvor meget den visuelle kærlighed til filmmediet løber som blod ned over lærredet, så er filmen simpelthen for lang.

Så **Nosferatu** anno 2024 og Eggers i stiløvelsesform er en visuel lækkerbissen, som man bestemt bør se. Men som uhyggelig og rørende film er der ikke meget bid i denne udgave af den klassiske vampyrfortælling, da filmen, i sit forsøg på at genskabe fortiden og i legen med det visuelle, simpelthen har fået for meget distance til selve den meget rørende historie, der fortælles.

Titel: Nosferatu

Instruktør: Robert Eggers

Manuskript: Robert Eggers baseret på Henrik Galeens manuskript til filmen fra 1922

Cast: Lily-Rose Depp (Ellen Hutter), Nicholas Hoult (Thomas Hutter), Bill Skarsgård (Orlok)

Foto: Jarin Blaschke

Klip: Louise Ford

Musik: Robin Carolan

Spilletid: 132 minutter

Aspect ratio: 1.85:1

Sprog: Engelsk

Produktionsland, år: USA, 2024

Anmeldt i nr. 230 | 13/01/2025

Stikord: Remake, Vampyrer

JACOB KROGSØE

SENESTE INDLÆG

Jacob Krogsøe. Medstifter af Planet Pulp. Redaktør. Bosiddende i Århus, hvorfra han har færdiggjort sit studie på Film- og Medievidenskab på KUA. Har desuden taget tillægsuddannelsen på Journalisthøjskolen, og startede den 1. oktober 2011 som mediebibliotekar på Randers Bibliotek. Er født på Fyn og opvokset i Sønderjylland. Har altid haft en stor passion for film, helt tilbage fra da han så film i sine bedsteforældres biograf i Hesselager. **Maltin's Film Guide** [..]